

Ajuntament
de Barcelona

Informe de govern sobre les actuacions de l'Ajuntament de Barcelona per lluitar contra la pobresa energètica

Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports

Gener 2014

01

Pobresa energètica

1.1. Pobresa energètica

Definim pobresa energètica com **la incapacitat d'una llar de satisfer els serveis d'energia i aigua per les necessitats bàsiques dels seus membres**. Mantenir l'habitatge en unes condicions de climatització adequades per a la salut (18 a 20 graus centígrads a l'hivern i 25 a l'estiu) i no disposar dels mínims d'aigua potable (100 litres per persona i dia) .

Les causes que generen aquesta precarietat energètica son diverses: Ingressos insuficients de les persones, qualitat insuficient de l'habitatge, preus alts de la energia i de l'aigua, etc.

Les **conseqüències** en el benestar són també diverses: Tall dels subministres per les companyies distribuïdores, i per tant risc d'endeutament, impacte sobre la salut física i mental de les persones, especialment de la gent gran, deteriorament dels edificis, etc.

1.2. Qui pateix pobresa energètica?

Tot i que la pobresa energètica és un fenomen relativament nou, pel que fa a la seva consciència, en el nostre país hi ha diversos elements que permeten detectar la presència i extensió d'aquesta problemàtica, com ho posen de relleu diferents estudis publicats per *l'Observatori de Vulnerabilitat de la Creu Roja a Catalunya*, *la Taula d'Entitats del Tercer Social* i *l'Agència d'Habitatge de Catalunya*.

Per tal de poder conèixer millor l'univers de possibles persones afectades, s'ha de tenir en compte que les situacions de pobresa energètica, tal com s'esmentat a l'inici de l'informe acostuma a ser un producte de la combinació de tres factors:

- ✓ el baix nivell de renda
- ✓ la qualitat insuficient de l'edifici (aïllament tèrmic inadequat, mala climatització, humitats, habitatges amb problemes d'eficiència energètica...)
- ✓ i els elevats preus de l'electricitat, el gas o l'aigua.

1.2. Qui pateix pobresa energètica?

Segons l' informe de la sindicatura de greuges sobre pobresa energètica (octubre 2013):

“ Amb caràcter subjectiu, aquests criteris identificadors haurien de tenir present que entre **els grups socials més vulnerables a la pobresa energètica figuren les persones majors de 65 anys, les famílies monoparentals, les persones en atur, les persones que perceben prestacions socials i les persones amb baixos nivell de renda.**

L'Enquesta de Condicions de Vida i Hàbits de Catalunya del 2011 estima que el 12,7% de les llars podrien estar en situació de pobresa energètica.

02

Les actuacions de:

Síndic de Greuges

Parlament de Catalunya

Govern de la Generalitat

Àrea Metropolitana de Barcelona

2. Actuacions impulsades per les diferents institucions i administracions

En els darrers mesos s'han donat diverses iniciatives per part de diferents institucions catalanes tendents a fer front el problema de la pobresa energètica.

L'abordatge s'ha fet des de la **vessant normativa, social i de interrelació**.

- Síndicatura de Greuges de Catalunya
- Parlament de Catalunya
- Generalitat de Catalunya
- Àrea Metropolitana de Barcelona

2.1. Síndicatura de Greuges de Catalunya

El Síndic de Greuges de Catalunya reuneix als actors implicats en tres reunions: 4 de juny, 10 de juliol i 3 d'octubre a les dependències de la Sindicatura per tal de col·laborar en la redacció d'un document informe de diagnosi i propostes de mesures per pal·liar els efectes del conegut com “pobresa energètica”.

Per part de l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports de l'Ajuntament de Barcelona hi van participar la Direcció de Família i Serveis Socials i la Direcció de Serveis Generals i Planificació Territorial de l'Institut Municipal de Serveis Socials.

També hi van participar:

El Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat, la Direcció General d'Energia, Mines i Seguretat Industrial, la Federació de Municipis de Catalunya, l'Associació Catalana de Municipis i Comarques, Càritas Diocesana de Barcelona, Creu Roja de Catalunya, Fundació Privada Mambré, Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, Endesa, Agbar i Gas Natural Fenosa.

De resultes del treball, l'octubre de 2013, la Sindicatura presenta un informe que incorpora 18 propostes, 11 operatives i 7 que requereixen canvis normatius.

2.1. Sindicatura de Greuges de Catalunya

De les 11 accions operatives que proposa el treball coordinat per la sindicatura, hi ha 6 propostes que tenen incidència directa o compartida amb l'administració local i que des de l'Ajuntament de Barcelona s'hi està treballant, en alguns casos, abans de l'informe del Síndic.

L'informe del Síndic posa en valor les iniciatives que fins ara de manera individual han emprès administracions, entitats del tercer sector i empreses per pal·liar la pobresa energètica.

2.2. Parlament de Catalunya

El Parlament de Catalunya en sessió de 7 de novembre d'enguany aprova una moció instant al Govern de la Generalitat a realitzar tot un seguit d'accions per tal de garantir el subministrament d'aigua potable i energia a les llars de les persones més vulnerables.

En la moció el Parlament de Catalunya **insta al Govern de la Generalitat a:**

- Crear una **taula sobre pobresa energètica**
- Elaborar un **pla de xoc** contra la pobresa energètica.
- Desenvolupar els **mecanismes legals necessaris** per tal de que les companyies subministradores tinguin l'obligació de sol·licitar autorització a l'Administració per a tallar el servei en cas d'impagament per manca de recursos econòmics de les famílies.
- Redactar un **pla de rehabilitació i millorament energètic d'habitatges** de persones en situació de pobresa energètica
- Definir el **concepte de consumidor vulnerable**
- Establir els **acords o convenis** que calguin amb les companyies de subministrament d'aigua potable, de gas i d'electricitat per tal d'establir línies d'ajuts o descomptes molt significatius a la cobertura del cost dels consums mínims.

2.2. Parlament de Catalunya

Així mateix el **Parlament de Catalunya** insta al **Govern de l'Estat**:

- Que defineixi el concepte de **consumidor vulnerable**
- Que estableixi **plans contra la pobresa energètica**
- Que posi en marxa **mesures d'eficiència energètica** prioritzant les llars afectades per la pobresa energètica.
- Que estableixi una nova definició del **bonus social**

2.3. Generalitat de Catalunya

El **Govern de la Generalitat de Catalunya** va aprovar en la darrera sessió plenària de l'any **2013** un decret per impedir la interrupció dels subministraments energètics en el període de novembre a març (treva hivernal) a les persones en situació de vulnerabilitat.

El **Decret 6/2013** del mes de desembre pel qual es modifica la Llei 22/2010 de juliol, del Codi de consum de Catalunya, publicat al DOGC el 31/12/2013, estableix tres **requisits** per poder acollir-s'hi:

- Ingressos inferiors o iguals a l' Indicador de renda de suficiència incrementat en un 30% a partir del tercer membre de la unitat familiar,
- no tenir possibilitat de reduir el seu consum de béns i serveis
- i que acreditin tenir contractats els subministraments energètics en la modalitat de tarifes socials.

Segons els Decret, els **Serveis Socials municipals**, en un termini màxim de **15 dies** des de la recepció de la sol·licitud, hauran d' emetre informe de compliment per poder presentar-lo davant de les empreses subministradores, que hauran de suspendre el procediment d'interrupció del servei entre els mesos de novembre i març.

2.4. Àrea Metropolitana de Barcelona

L'Àrea Metropolitana de Barcelona, en el Consell Metropolità celebrat el 6 de novembre de 2013 va aprovar, conjuntament amb l'increment de les tarifes de l'aigua, la **creació d'una base de dades de famílies en situació de risc social** per evitar el tall de subministrament a usuaris que no puguin fer front als pagament del rebut.

Tanmateix aprova **rebaixar en un 14% la tarifa pels jubilats amb pensió mínima, per a les persones discapacitades i per a famílies amb tots els seus membres en atur.**

Aquest mes de gener **l'Àrea Metropolitana ha creat una Comissió**, en la que hi participa l'Ajuntament de **Barcelona** per establir el protocol que marca el **Decret de la Generalitat 6/2013** per establir els circuits entre els Serveis Socials i les Companyies d'Aigua per tal d'evitar els talls de subministrament d'aigua als usuaris que no hi puguin fer front econòmicament.

03

Ajuntament de Barcelona

**Actuacions de l'Àrea de
Qualitat de Vida, Igualtat
i Esports de l'Ajuntament
de Barcelona.**

3.1. Ajuts d'inclusió per pagament de subministraments bàsics i per millores i confort bàsic a la pròpia llar

Ajuts Inclusió	2012		2013		Increment Import 2012-2013
	Núm. Ajuts	Import	Núm. Ajuts	Import	
Subministr. Bàsics (1)	1.539	260.434 €	3.117	512.281 €	96,7%
Manteniment d'habitatge (2)	2.156	570.339 €	1.423	548.134 €	- 3,8 %
Total	3.625	830.773	4.540	1.060.415	+ 27,64%

L'any 2013 els ajuts per concepte de subministraments bàsics s'han doblat respecte l'any 2012

(1) Ajuts en concepte de pagament de subministraments energètics i aigua dins de la partida general d'ajuts econòmics

(2) Quan es detecta una llar amb problemes d'habitabilitat es donen ajuts per la compra d'electrodomèstics o petits arranjaments que garanteixin unes mínimes condicions de vida de les persones en la seva llar

3.2. Increment de recursos per fer front al pagament dels ajuts d'inclusió per pobresa energètica

L'any 2014, l'Institut Municipal de Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona disposarà d'una partida específica i il·limitada per tal de fer front a totes les situacions derivades del tall de subministraments energètics i d'aigua a les persones amb precarietat econòmica.

3.3. Establiments de circuits i protocols amb les companyies subministradores

Des de l' Institut Municipal de Serveis Socials ja s'està establint relacions amb representants de les companyies que operen a la ciutat per establir els circuits i la interlocució amb responsables de les entitats que garanteixin el coneixement del Serveis Socials en els casos de tall en el subministrament de persones vulnerables.

Des de l'IMSS s'ha establert el circuit i el procés d'aplicació del Decret Llei 6/2013 de la Generalitat de Catalunya.

En procés:

- **Conveni entre l'Institut Municipal de Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona i ENDESA,S.A.** per coordinar les pautes d'intervenció i ajuts per deutes generats amb motiu del subministrament d'electricitat i gas dels consumidors i usuaris de serveis socials en situació de vulnerabilitat econòmica (*Endesa és la companyia més important en el núm. d'usuaris en la Tarifa d'Últim Recurs –TUR*)
- Dins del marc de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, participació en la comissió **per establir els circuits entre els Serveis Socials i les Companyies d'Aigua.**

3.4. Accions de coordinació

Els Centres de Serveis Socials de l' Ajuntament, en el marc de les relacions de cooperació i coordinació amb les entitats socials de Barcelona, ja estan abordant de manera coordinada els ajuts a famílies afectades per a aquest problema, des de les vessants de detecció, informació i atenció.

3.5. Accions de Divulgació

Des de l'Institut Municipal de Serveis Socials i el Departament de Comunicació de l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports s'està treballant en:

1. Campanya de divulgació al públic objectiu

Per tal d'arribar a les persones vulnerables de patir pobresa energètica i aquelles que ja la pateixen s'està preparant una campanya divulgativa emmarcada principalment als centres de serveis socials de la xarxa de l'IMSS. També s'inclouen altres serveis que són freqüentats per aquest col·lectiu, com els Centres d'Atenció Primària, el Banc d'Aliments i altres serveis i entitats del tercer sector social.

2. Campanya de comunicació al públic general

La creació d'un *banner* informatiu en el Web de Serveis social centrarà la difusió de la informació més destacada: tarificació social, consells d'estalvi energètic, entitats d'ajuda.... Per altra banda, conjuntament amb el departament de comunicació s'està preparant material per l'elaboració de notes de premsa i especialment aprofitar els espais municipals a diaris, ràdios i TVB.

3.6. Accions de Formació

La pobresa energètica té unes característiques que fan que, si s'identifica i es tracta de forma específica, es poden aconseguir millores amb un impacte important en el benestar de les persones. Això implica, p.e, incorporar aspectes generals relacionats amb l'eficiència i la gestió energètica de la llar, o saber interpretar les factures dels usuaris,....

Es posaran en marxa **dos tipus de cursos formatius**:

1. **Formació de tipus operativa:** curs destinat a tècnics professionals (treballadors socials, educadors, directors de centre, directors territorials, coordinadors tècnics dels SAD...). En aquest curs es treballen les qüestions d'energia a la llar (usos d'energia a nivell domèstic, facturació d'electricitat i gas), identificació de la pobresa energètica i gestió de situacions de pobresa energètica (prevenció, correcció i gestió d'ajuts disponibles).
2. **Sessions de reflexió estratègica:** destinades a directors de centres i directors territorials i tenen per objectiu la reflexió envers als recursos invertits en mesures correctives i possibilitats de planificacions més orientades a la prevenció de la pobresa energètica.

3.7. Altres actuacions

- **Fons de Solidaritat de la Fundació AGBAR**

És un fons econòmic de la Fundació AGBAR destinat a ajudar a sufragar les despeses del servei d'aigua a persones sense recursos. Els CSS informen i acrediten davant d'AGBAR les persones susceptibles de ser els destinataris.

- **Protocol de gestió de les previsions contingudes en el Decret Llei 6/2013**

A més de les reunions amb responsables d'atenció al ciutadà d'empreses subministradores, s'ha elaborat el procediment d'atenció/gestió de les demandes ciutadanes d'acolliment al decret.

Els Centres de Serveis Socials tenen informació sobre els requeriments i els efectes de la mesura, així com de la documentació a aportar i el procés que una vegada realitzat l'informe social ha de fer el ciutadà.

El conjunt de totes aquestes accions permet concloure que de l'Ajuntament de Barcelona disposa dels mitjans necessaris: econòmics, organitzatius, relacionals i informatius per garantir que les persones vulnerables de la ciutat estan emparades per la xarxa de serveis socials de l'Ajuntament en cas de no poder fer front als costos derivats del manteniment dels subministraments bàsics a la llar.

Annexos

Annex 1. Protocol d'actuació en relació al Decret Llei 6/2013

Annex 2. Formulari de sol·licitud ajornament de pagament

Ajuntament
de Barcelona

B